

ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА ТА ЕКОЛОГІЇ

Силабус дисципліни
“Органічне виробництво”

1. Профіль дисципліни

<i>Кафедра екології</i>	Освітній ступінь – бакалавр Галузь знань: 10 «Природничі науки» Спеціальність: 101 «Екологія» Освітньо-професійна програма «Екологія» Кількість кредитів – 4 Загальна кількість годин – 120 Рік підготовки, семестр – 3 курс, 6 семестр Компонент освітньої програми: вибіркова Цикл підготовки: професійний Мова викладання: українська
-------------------------	---

2. Інформація про викладача

Викладач (-і)	Валерко Руслана Анатоліївна
Профайл викладача (-ів)	http://znau.edu.ua/fakulteti/ekologichniy-fakultet/m-about-ze/m-sklad-ze/valerko-ruslana-anatolijivna
Контактна інформація	Контактний телефон: 093 193 46 22, електронна пошта: valerko_ruslana@ukr.net
Сторінка курсу в Moodle	http://beta.znau.edu.ua:3398/course/view.php?id=2574
Консультації	Онлайн консультація через Zoom, Viber, Telegram щовівторка з 15.00 до 17.00

3. Анотація до дисципліни

Особливостями сучасного стану розвитку біосфери є інтенсивний антропогенний вплив на всі без винятку рівні організації життя - від субклітинного, клітинного до екосистемного. Збереження природних комплексів сьогодні в усьому світі є пріоритетом, адже досвід розвинутих країн показав, що могутність держави визначається перш за все високим рівнем розвитку культури та технологій, в тому числі культури природокористування. Широкий розвиток енергетики, ресурсозатратних промислових технологій, урбанізація, інтенсивне ведення сільського господарства, військова діяльність, ріст чисельності населення на Земній кулі та інші фактори, все більше спонукають до виробництва органічної продукції, під час одержання якої виключається застосування хімічних добрив, пестицидів, генетично модифікованих організмів, консервантів тощо.

4. Мета та цілі дисципліни

Мета дисципліни - отримання студентом знань науково-теоретичних основ і практичних заходів із виробництва органічної продукції, інноваційних технологій виробництва органічних продуктів у спеціалізованих господарствах.

Завдання вивчення дисципліни: навчити студентів проектувати заходи щодо запровадження інноваційних технологій виробництва продукції, проектувати й реалізовувати інноваційні прийоми і методи органічного виробництва; координувати практичну діяльність підприємств, установ, організацій щодо створення та розвитку

органічних господарств, розвитку ринків органічної продукції на державному, регіональному та місцевому рівнях; запроваджувати інноваційні технології виробництва органічних продуктів у спеціалізованих господарствах; виробництво органічної продукції на присадибних ділянках населення.

У результаті вивчення дисципліни «Органічне виробництво» здобувач вищої освіти повинен мати такі компетенції:

ЗНАТИ:

- науково-теоретичні і практичні основи виробництва органічної продукції;
- інноваційні технології вирощування і збирання основних овочевих і польових культур в органічному землеробстві;
- суть органічної, біодинамічної систем та ЕМ-технології;
- методики використання мікробіологічних препаратів для боротьби з шкідниками і хворобами сільськогосподарських культур;

УМІТИ:

- організовувати виробництво органічної продукції на присадибних ділянках;
- розраховувати дози органічних добрив в органічному землеробстві;
- організовувати захист рослин від шкідників і хвороб в органічному землеробстві;
- застосовувати мікробіологічні препарати у технологіях вирощування сільськогосподарських культур.

Компетентності, на формування яких спрямована дисципліна

Шифр	Компетентність
ЗК07	Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
СК04	Знання сучасних досягнень національного та міжнародного екологічного законодавства.
СК12	Здатність до опанування міжнародного та вітчизняного досвіду вирішення регіональних та транскордонних екологічних проблем.
СК13	Здатність до участі в управлінні природоохоронними діями та/або екологічними проектами.

5. Організація навчання

5.1. Обсяг дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин	
	Денна	Заочна
Лекції	20	4
Практичні	20	6
Самостійна робота	80	110

5.2. Формат дисципліни

Формат проведення дисципліни для здобувачів вищої освіти денної форми навчання – змішаний (поєднання традиційних форм навчання з елементами електронного навчання через систему Moodle).

Для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання форматом навчання є поєднання очного та дистанційного форматів викладання дисципліни.

5.3. Тематичний план початкової дисципліни

№ з/п	Тема	Назва теми	Кількість годин	
			денна форма	заочна форма
Змістовий модуль 1. Науково-теоретичні основи органічного виробництва				

1	T1	Лекція 1. Основні принципи та вимоги до органічного виробництва 1. Основні положення і терміни 2. Права та обов'язки суб'єктів ринку органічної продукції 3. Основні принципи органічного виробництва 4. Загальні вимоги до органічного виробництва 5. Вимоги до органічного виробництва під час перехідного періоду 6. Обіг, маркування та реалізація органічної продукції 7. Органічне виробництво в Україні	2	2
2	T2	Лекція 2. Органічне (альтернативне) землеробство 1. Альтернативні моделі господарювання 2. Суть органічного землеробства 3. Базові принципи органічного виробництва 4. Правила ведення органічного виробництва	2	-
3	T3	Лекція 3. Перехід до органічного виробництва 1. Вимоги до органічного виробництва 2. Шлях переходу на органічне виробництво 3. Схема переходу до органічного виробництва	2	-
4	T4	Лекція 4. Загальні відомості із живлення і росту рослин 1. Живлення рослин 2. Фактори засвоєння рослинами поживних речовин 3. Особливі властивості рослин 4. Алелопатичні властивості рослин 5. Сумісність росту і розвитку рослин	2	
5	T5	Лекція 5. Нульовий обробіток ґрунту (no-till) 1. Технологія no-till 2. Практичне застосування no-till 3. Досвід впровадження технології no-till в Україні	2	-
Змістовий модуль 2. Основні напрями ведення органічного землеробства				
6	T6	Лекція 6. Мікробіологічні препарати в органічному землеробстві 1. Значення мікробіологічних препаратів в органічному землеробстві 2. Загальна характеристика та механізм дії мікробіологічних препаратів. 3. Особливості застосування мікробіологічних препаратів у технологіях вирощування сільськогосподарських культур. 4. Технологія бактеризації сільськогосподарських культур. 5. Особливості і способи використання мікробіологічних препаратів. 6. Практичне застосування мікробіологічних препаратів.	2	-
7	T7	Лекція 7. ЕМ-технологія – технологія органічного виробництва 1. Поняття про ЕМ-технології 2. Приготування ЕМ-препаратів 3. Механізм дії ЕМ-препаратів 4. Ефект від застосування ЕМ-препаратів 5. Напрямки використання ЕМ-технологій	2	-

8	T8	Лекція 8. Захист рослин від шкідників і хвороб в органічному виробництві 1. Типи і види мікробіологічних препаратів та їх характеристика 2. Біологічні методи боротьби з шкідниками сільськогосподарських культур 3. Біологічні методи боротьби з хворобами сільськогосподарських культур 4. Відлякування шкідників	2	-
9	T9	Лекція 9. Боротьба з бур'янами в органічному землеробстві 1. Особливості ведення боротьби з бур'янами в органічному землеробстві 2. Мульчування ґрунту як засіб боротьби з бур'янами 3. Використання алелопатичних властивостей рослин для боротьби з бур'янами	2	-
10	T10	Лекція 10. Сівозміни в органічному виробництві 1. Роль сівозміни в органічному землеробстві 2. Проектування сівозміни 3. Основні правила формування структури посівних площ сівозміни	2	
Змістовий модуль 3. Ринки органічної продукції				
11	T11	Лекція 11. Особливості розвитку ринків органічної продукції 1. Особливості розвитку світових ринків органічної продукції 2. Особливості розвитку ринків органічної продукції України	2	2
1	T12	Лекція 12. Еколого-економічний аналіз сучасного стану та тенденцій розвитку органічного сільського господарства в Україні 1. Аналітична оцінка розвитку органічного сільського господарства в Україні 2. Еколого-економічна характеристика та особливості виробництва органічної сільськогосподарської продукції 3. Аналіз факторів впливу на розвиток органічного сільського господарства	2	-
Разом:			24	4

ПРИМІТКА: За потреби зазначається коротка інформація щодо особливостей виконання практичної та самостійної складової навчальної дисципліни.

5.4. Система оцінювання та вимоги

Загальна система оцінювання дисципліни	Участь у роботі впродовж семестру/екзамен – 60/40
Лекція	1,0
Практичне заняття	2,0
Самостійна робота	20,0
Модульна контрольна робота	10
Умови допуску до підсумкового контролю	60
Критерії оцінювання	Підсумковий контроль результатів навчання та компетентностей здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни здійснюється на підставі

	<p>проведення семестрового екзамену у формі тестування. Екзаменаційні тести охоплюють програму навчальної дисципліни. Завданням екзамену є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності використання для вирішення практичних задач тощо. Тестові завдання мають теоретичне та практичне спрямування, які передбачають вирішення типових професійних завдань фахівця на робочому місці та дозволяють діагностувати рівень підготовки студента і рівень його компетентності з навчальної дисципліни.</p>
--	---

Примітка: Контроль знань та вмінь здобувача вищої освіти здійснюється згідно з кредитно-трансферною системою організації освітнього процесу. Рейтинг студента із засвоєння дисципліни визначається за 100-бальною шкалою, тобто він формується з рейтингу виконання початкової роботи, для оцінювання якої призначається 60 балів, та рейтингу підсумкового контролю – 40 балів.

6. Результати навчання

Шифр	Результат навчання
ПР07	Розв'язувати проблеми у сфері захисту навколишнього середовища із застосуванням загальноприйнятих та/або стандартних підходів та міжнародного і вітчизняного досвіду.
ПР15	Уміти пояснювати соціальні, економічні та політичні наслідки впровадження екологічних проєктів.
ПР17	Усвідомлювати відповідальність за ефективність та наслідки реалізації комплексних природоохоронних заходів.
ПР22	Брати участь у розробці проєктів і практичних рекомендацій щодо збереження довкілля із залученням громадськості.

7. Пререквізити

«Загальна екологія», «Біологія», «Хімія», «Ґрунтознавство», «Екологічна безпека»

8. Політики дисципліни

Політика щодо дедлайнів та перескладання:	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності:	Всі практичні і самостійні роботи мають закінчуватися власним висновком, щодо отриманого результату. Списування під час модульних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів).
Політика щодо відвідування:	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в онлайн формі за погодженням із деканом факультету)

9. Література необхідна для вивчення навчальної дисципліни

1. Romanchuk L. D., Valerko R. A., Herasymchuk L. O., Kravchuk M. M. Assessment of the impact of organic agriculture on nitrate content in drinking water in rural settlements of Ukraine. *Ukrainian Journal of Ecology*. 2021. 11(2): 17-26. DOI: 10.15421/2021_71.
2. Валерко Р. А., Герасимчук Л. О. Органічне сільське господарство як фактор впливу на вміст нітратів у питній воді джерел нецентралізованого водопостачання сільських населених пунктів. *Екологічні науки*. 2020. № 3(30). С. 124-129. DOI <https://doi.org/10.32846/2306-9716/2020.eco.3-30.21>.
3. Валерко Р. А., Герасимчук Л. О. Оцінка якості питної води джерел нецентралізованого водопостачання у районах з найбільшою кількістю операторів органічного виробництва. *Органічне виробництво і продовольча безпека: матеріали VIII Міжнар. наук.-практ. конф. Житомир, ЖНАЕУ, 21-22 травня 2020 р.* С. 122-126.
4. Методичні рекомендації щодо маркування органічних харчових продуктів та кормів. Київ, 2019. 28 с.
5. Валерко Р. А., Окрушко Н. С., Смаглий В. О. Оцінка обізнаності населення м. Житомира у сфері органічного виробництва та його відношення до органічної продукції. *Сучасні екологічні проблеми урбанізованих територій: мат-ли II-ї Всеукр. наук.-практ. конф. Житомир, ЖНАЕУ, 19 лист. 2019 р.* С. 120-125.
6. Валерко Р. А., Окрушко Н. С., Смаглий В. О. Оцінка розвитку органічного виробництва Житомирської області. *Інтеграційна система освіти, науки і виробництва в сучасному інформаційному просторі* : мат-ли V Міжнар. наук.-практ. конф. Тернопіль, 24 жовтня 2019 р. С. 21-24.
7. Милованов Є. В. Становлення основної термінології в органічному секторі аграрної галузі. *Економіка АПК*. 2019. № 6 С. 83-91.
8. Милованов Є. В. Сучасні підходи до визначення поняття органічного сільського господарства. *Наукові горизонти*. 2018. № 5 (68). С. 12–23.
9. Шувар І. А., Роїк М. В., Іванишин В. В., Сендерецький В. М., Центило Л. В. Сидерація у технологіях сучасного землеробства: монографія/ за ред.. І. А. Шуvara. Івано-Франківськ : Симфонія форте, 2016.180 с.
10. Шкуратов О. І., Чудовська В. А., Вдовиченко А. В. Органічне сільське господарство: еколого-економічні імперативи розвитку: монографія. К.: ТОВ «ДІА», 2015. 248 с.
11. Кооперація та органік. Київ : Органік Прінт, 2014. 80 с.
12. Агроекологія: Посібник / А. М. Фесенко, О. В. Солошенко, Н. Ю. Гаврилович, Л.С. Осипова, В.В. Безпалько, С.І. Кочетова; за ред. О. В. Солошенка, А.М. Фесенко. Харків, 2013. 291 с.
13. Органічне сільське господарство та його розвиток в умовах кооперації / Н. В. Зіновчук, В. В. Зіновчук, О. В. Скидан [та ін.]. Житомир: «Рута», 2011. 160 с.
14. Стецишин П. О. Основи органічного виробництва: навч. посіб. для студ. агр. вищ. навч. закл. / П. О. Стецишин, В. В. Пиндус, В. В. Рекуненко та ін. – Вид. 2-ге, змін. І доповн. Вінниця: Нова Книга, 2011. 552 с.
15. Федоров М. М. Розвиток органічного виробництва / М. М. Федоров, О. В. Ходаківська, С. Г. Корчинська. К.: ННЦ ІАЕ, 2011. 146 с.
16. Про основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції : Закон України № 2496 від 10.07.2018 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2496-19#Text>.
17. Про інформацію для споживачів щодо харчових продуктів : Закон України № 2639 від 06.12.2018 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2639-19#Text>.
18. Про затвердження державного логотипа для органічної продукції : Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України № 67 від 22.02.2019 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0261-19#Text>.

19. Органічне виробництво в Україні : інформаційно-аналітичний портал АПК України. URL : <https://agro.me.gov.ua/ua/napryamki/organichne-virobniectvo/organichne-virobniectvo-v-ukrayini>.
20. Розвиток органічного ринку в світі. URL : <http://organic.ua>.
21. Асоціація учасників органічного виробництва «БІОЛан Україна». URL : <http://www.biolan.org.ua>.
22. Федерація органічного руху України. URL : <http://organic.com.ua/>.
23. Organics at a glance. Official website of European Commission. URL : https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/farming/organic-farming/organics-glance_en.
24. Organic Standards. Official website of United States Department of Agriculture. URL : <https://www.ams.usda.gov/grades-standards/organic-standards>.
25. Definition of Organic Agriculture. Official website of IFOAM – Organics International. URL : <https://www.ifoam.bio/en/organic-landmarks/definition-organic-agriculture>.

Викладач _____ (Руслана Валерко)

Гарант освітньої програми _____ (Тетяна ФЕДОНЮК)

Декан факультету _____ (Анатолій ВИШНЕВСЬКИЙ)

Силабус затверджений на засіданні кафедри
Протокол № 2 від "30" 08 2022р.

Завідувач кафедри _____ (Людмила ГЕРАСИМЧУК)

Обговорено та рекомендовано до затвердження навчально-методичною комісією факультету
Протокол № 1 від "02" 09 2022р.

Голова НМК факультету _____ (Олександр КРАТЮК)